

Sionsborg, det f d baptistkapellet

Lybby 2:8, Viby socken, Hallsbergs kommun, Närke

Arbeten på tak och grund, år 2006

Översiktlig beskrivning

Bönehuset i Lybby byggdes av baptisterna och invigdes år 1860. Det kallades från början Sion men fick senare namnet Sionsborg. Idag kallas byggnaden för Aggershus och har funktionen av ett slags kulturhus med olika konstnärliga aktiviteter. När byggnaden uppfördes var kapellet den första frikyrkobyggnaden i kommunen. Lybby lär ha utgjort ett centrum i bygden under 1800-talets mitt, med kapell, två handelsbodas och skola.

Byggnaden är välbevarad såväl exteriört som interiört, dock främst exteriört. Det f d baptistkapellet anses ha ett så högt kulturhistoriskt värde att länsstyrelsen överväger en byggnadsminnesförklaring av byggnaden.

Under hösten år 2006 har tegeltaket på det f d baptistkapellet lagts om. Arbeten med att reparera grunden har även utförts. Arbetena har skett med hjälp av statliga medel i form av byggnadsvårdsbidrag, enligt Länsstyrelsens beslut 061009 och följts av antikvarisk kontrollant. Slutbesiktning genomfördes 061108 då det kunde konstateras att arbetena genomförts på ett antikvariskt godkänt sätt.

Administrativa uppgifter

<i>Fastighetsbeteckning:</i>	<i>Lybby 2:8</i>
<i>Fastighetsägare:</i>	<i>Lars och Ingela Agger</i>
<i>Bidrag:</i>	<i>65 % av den totala kostnaden, dock högst 126 000 kr</i>
<i>Byggentreprenör:</i>	<i>Bo bygg samt Puts och tegel</i>
<i>Antikvarisk kontroll:</i>	<i>Örebro läns museum Charlott Hansen, år 2006</i>
<i>Utförandeperiod:</i>	<i>hösten år 2006</i>

Länsmuseets handlingar i ärendet

<i>Diarienummer:</i>	<i>2005.220.266 - beslut från Länsstyrelsen ang. bidrag för åtgärder på tak och grund, 061009 - minnesanteckningar från besiktning, 050526</i>
<i>Registrerade bilder:</i>	<i>OLM_2006_27_1-9</i>

Omslagsfoto: Sionsborg efter åtgärder, Charlott Hansen, OLM_2006_27_9, år 2006

Utförda åtgärder

Tak *Före åtgärd:* Byggnadens sadeltak var belagt med tvåkupigt lertegel på ett undertak av spån. Nocken var täckt med en färdiglackad plåt i dåligt skick. Delar av vindskivor, takfotsbrädor samt panel under takfoten var rötskadade. Den övre brädan av vindskivorna hade en enkel profilering. Panelen under takfoten bestod av varierande längd och bredd. Vattlisten bestod av färdiglackad plåt.

Efter åtgärd: På norra sidan plockades det befintliga tegeltaket ner. Rötskadade spån avlägsnades och oljehärdad masonit lades ovanpå undertaket av spån. Takpannorna på denna sida var i så dåligt skick att de ej gick att återanvända utan ett nytt lertegel av fabrikatet Vittinge, lades. På södra takfallet plockades takpannorna om och kompletterades vid behov med nytt lertegel av samma fabrikat som på norra takfallet. I samband med att pannorna plockades om blåstes undertaket rent med högtryck. Det nya teglet har lagts så att vattnet på ett tillfredställande sätt rinner ner i hängrännan. I stället för att lägga en nockplåt valdes att lägga nockpannor, av fabrikatet Vittinge.

Rötskadade delar på vindskivor och panel i takfoten ersattes med nytt virke lika det befintliga. Vindskivorna på norra sidorna har salats på då masoniten och den nya läkten byggt på takfallet ett par centimeter. Den befintliga vattlisten av plåt byttes mot en i trä. På baksidan byttes takfotsbrädan i sin helhet. De nya delarna målades med linoljefärg, av märket Lasol. Färgen bröts på plats av fastighetsägaren själv med engelskt rött och ockra. Utgångspunkten var dock en färg bruten enligt NCS: 0502-G. Den befintliga hängrännan monterades tillbaka men med nya fästen som monterades tätare för att ge hängrännan mer stabilitet.

Vid slutbesiktningen konstaterades det att vissa av de nya delarna på vindskivor och i takfot ej var målade, detta berodde på att det blivit för kallt. Fastighetsägaren kommer att måla dessa partier i vår. Samtidigt konstaterades att de nya fästena till hängrännan på norra sidan var färdiglackade i en vit kulör. Dessa målades av fastighetsägaren i en brun kulör som överensstämmer med hängrännan, i vår. I samband med att hängrännorna i framtiden byts bör det övervägas att byta ut fästena.

Grund *Före åtgärd:* Byggnadens fasader var putsade och putsen gick över sockeln ner mot marken. Sockeln har putsats och lagats ett flertal gånger vilket troligtvis beror på att putsen sugit upp fukt från marken och sedan spjälkats av. Vissa av lagningarna utgjordes av cementhaltiga bruk vilket gjort att sprickor uppstått mellan de olika bruken och stora delar av putsen trillat ner.

Efter åtgärd: Sockeln har frilagts genom att putsen över sockeln har bilats bort. Därefter har sockeln blåstrats ren. Fogarna har lagats i med ett hydrauliskt kalkbruk. Vid slutbesiktningen hade arbetet på sockeln ej färdigställts på grund av för kyligt väder. Under nästa år kommer den slutliga putsningen samt avfärgning ske. Kanten som bildas mot fasadputsen kommer att följa grundstenarnas form. Avfärgning sker med Kalkfärg Special av fabrikat Målarkalk AB. Färgen platsbryts med torrpigment för att få samma kulör som på befintlig puts.

Antikvariska kommentarer

Nockplåten som tidigare täckte nocken är med all sannolikhet senare tillkommen. Huruvida den ersatt en tidigare nockplåt eller nockpannor har ej gått att fastställa. På äldre bilder är det svårt att avgöra. Fastighetsägaren önskade nockpannor och då byggnaden möjligen haft detta tidigare ansågs det var godtagbart.

Den frilagda sockeln har godkänts då kapillärsugningen minskar och därmed risken för fuktskador i putsen.

Bildbilaga

Före åtgärd

Foto: Charlott Hansen, Örebro läns museum OLM_2006_27_1-9

Efter åtgärd

Foto: Charlott Hansen, Örebro läns museum OLM_2006_27_1-9

Fotoprotokoll

Acc. nr: OLM_2006_27_1-9

Plats (Gårds- by- och tätortsnamn): Sionsborg, f d baptistkapell, Lybby

Socken (eller församling): Viby socken

Gata/kvarter/fastighet: Lybby 2:8

Kommun: Hallsbergs kommun

Län: T

År: 2006

Motiv: Åtgärder på tak och grund, Sionsborg, f d baptistkapell, Lybby 2:8

Bild 1-2: Tak före åtgärd.

Bild 3-4: Tak efter åtgärd.

Bild 5: Grund före åtgärd.

Bild 6-7: Grund efter åtgärd.

Bild 8: Takfot efter åtgärd.

Bild 9: Sionsborg efter åtgärder.

Fotograf: Hansen, Charlott

Övrigt: diarienummer: 2005.220.266